

dos llibres d'argentonins

MARIA JOSEP CASTILLO

En aquest número de fonts comentem dos llibres escrits per argentonins i publicats recentment a la nostra vila. Són de tarannà molt diferent; un llibre de viatges el primer i un estudi històric el segon. Però tenen en comú que els dos autors no han tingut fàcil la materialització en forma de llibre del seu esforç. El d'Enric Serras ha vist la llum grà-

cies a la seva iniciativa i a la de la seva família; mentre que el de Jordi Pinart va guanyar el Premi Burriac l'any 2003 i, fins al setembre de l'any passat, no ha estat editat.

Catalunya pas a pas. De Fredes a la Seu d'Urgell pel GR-7

Un pròleg d'en Llorenç Soldevila obre el llibre d'Enric Serras. Aquest també argentoní d'adopció ens fa present als lectors la importància de la literatura de viatges lligada a l'excursionisme a casa nostra, esmentant autors com Jacint Verdaguer, Pompeu Fabra, Antoni Maria Alcover o Joan Coromines. Destaca com mentre descobrien paisatges, aquests homes de lletres potenciaven l'ús literari de la llengua. No oblidava citar Josep Maria Espinàs, el nom que ens ve de seguida al cap quan pensem en algú que recorre a peu el territori i en fa d'aquesta aventura un llibre.

Mariona Noé, que ha tingut molt a veure en la materialització del llibre de l'Enric, el presenta explicant que el repte assolit per l'Enric Serras consistí en seguir el sender de gran recorregut GR-7 que va de Fredes a la Seu d'Urgell, travessant Catalunya de sud a nord, al llarg de tres estius (1985, 1986 i 1989).

L'autor ens introdueix en les seves aventures, escrites en forma de dietari, confessant que la descoberta dels senders de gran recorregut el portà a voler experimentar seguir-ne algun, a aconseguir el repte de recórrer Catalunya a peu en un temps de viatges ràpids i còmodes en cotxes, trens o avions.

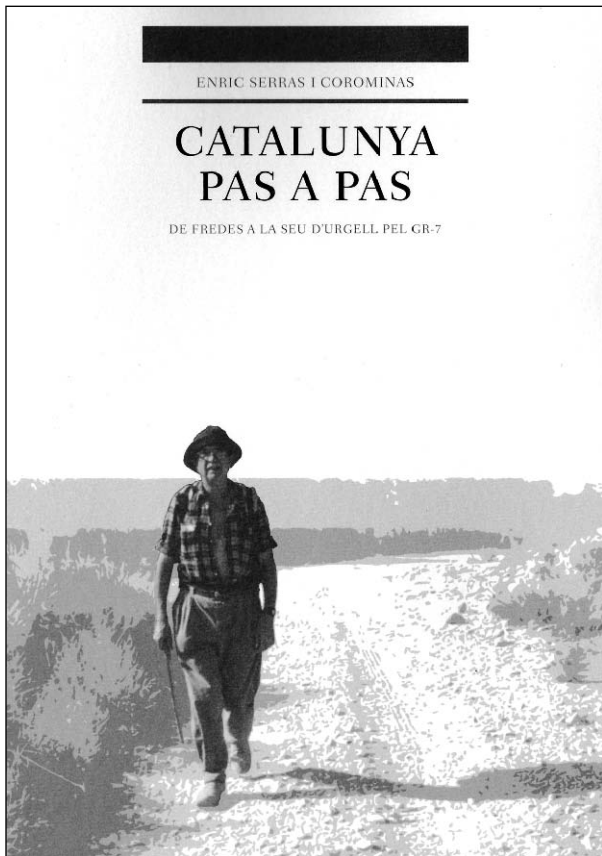
El text es divideix en tres parts, corresponents als tres estius de caminades. L'Enric no va seguir un ordre lògic en el seu recorregut

del GR-7. El 1985 en féu la part nord, el tram final, de Jorba a la Seu d'Urgell. L'estiu següent el portà al tram inicial, de Fredes a l'Argentera. Per l'últim, el 1989, es reservà la part central del sender, del Coll de la Teixeta a Santa Coloma de Queralt. Tres mapes acompanyen cadascuna de les parts del recorregut, a les pàgines 15, 39 i 65.

És freqüent que un viatger porti un dietari, recollint-hi les seves vivències, esforços, satisfaccions quan una etapa s'acaba. D'aquestes notes de l'Enric Serras que durant anys romangueren en un calaix n'ha sortit aquest llibre de lectura agradable, de lletra sincera, que ens explica el que es veu en el camí i allò que sent el solitari caminant.

La descripció del viatge és acurada, fins al punt de citar les hores del dia en què passa alguna cosa: la sortida de l'etapa, l'arribada, el dinar, els diferents indrets que es troben al llarg de la jornada: pobles, masos, colls, rius... L'alegria al veure el senyals del sender a recórrer, l'amabilitat de les persones que es van coneixent en les diverses etapes, que tant ofereixen aigua fresca com un lloc per dormir, l'estat d'ànim que varia dependent de les circumstàncies, el got de whisky al final del dia... Tot això i més va desfilant per les pàgines del llibre d'una manera planera i sincera.

Troblem un recull de fotografies al final de cada part que il·lustren el text i una breu bibliografia aplega tres guies sobre el GR-7 per aquells que vulguin imitar l'Enric Serras quan fa ja dues dècades va copsar el territori d'una manera que et permet tenir d'ell un profund coneixement: recorre'l a peu.

■ SERRAS I COROMINAS,
Enric

■ *Catalunya pas a pas.
De Fredes a la Seu d'Urgell
pel GR-7*

■ Argentera, 2007

■ 89 pàgines

Quintes 1860-1869. Una nova visió d'Argentona

Enguany s'ha tornat a convocar el Premi Burriac de recerca històrica i social sobre Argentona després de cinc anys d'interrupció. El llibre que presentem en fou el darrer guanyador, l'any 2003. El seu autor, Jordi Pinart, ens és presentat a les primeres pàgines per algú que el coneix bé, ja que a més de ser amics compartiren govern municipal durant uns anys, l'Antoni Soy, exalcalde de la vila. Soy descriu Pinart com un home del Renaixement a l'Argentona d'avui. Es refereix al tarannà polifacètic d'alguns erudits i artistes de la Itàlia dels segles XV i XVI i que en la figura de Jordi Pinart es manifesta en les diverses activitats desenvolupades: política, feina, família, estudis i aficions. Aquests dos darrers aspectes l'han portat a capbussar-se en els arxius històrics i han donat fruits com aquest llibre.

El pròleg l'ha fet Pelai Pagès, historiador i professor de la Universitat de Barcelona que, com a profund coneixedor de la nostra història contemporània, contextualitza l'estudi i dóna importància a un tema en aparença puntual i anecdòtic, les quintes. Un tema que comportà daltabaixos familiars, sense oblidar el component econòmic quan algú intentava lliurar-se del pas per l'exèrcit a canvi de diners i les protestes que el sistema ocasionà. També fa veure com els anys que comprèn l'estudi, 1860-1869, foren claus en l'Espanya del segle XIX: els darrers anys del regnat d'Isabel II abans de l'esclat revolucionari del 1868 que portaren la reina a l'exili, la construcció de la xarxa ferroviària, etc.

L'estudi de Jordi Pinart és fruit de la recerca documental a l'Arxiu Històric Municipal d'Argentona i també a l'Arxiu Parroquial de l'Església de Sant Julià i d'un acurat recull bibliogràfic sobre el tema. Ell mateix ens diu a la introducció com sorgí l'interès per la qüestió

una mica de forma casual: volia esbrinar com un argentoní morí de còlera a una caserna de Cadis el 1859 i, això, el portà a voler saber més sobre el servei militar al segle XIX. L'Arxiu Municipal d'Argentona conserva els expedients de quintes del 1860 al 1869 i la seva anàlisi és la columna vertebral del llibre.

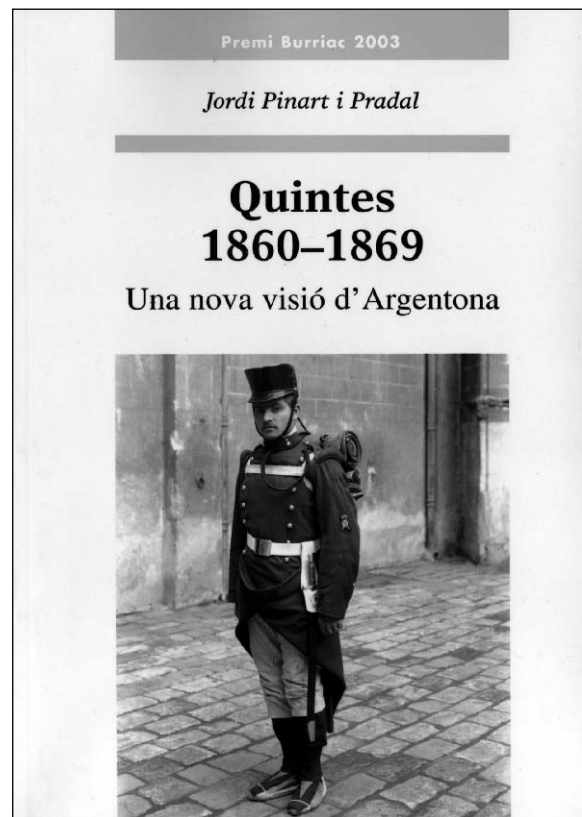
Per contextualitzar el tema central Jordi Pinart ens presenta en un capítol l'Argentona i la Catalunya del segle XIX i, en el següent, el funcionament de l'exèrcit en la mateixa centúria, destacant com la durada del servei militar estava entre els 4 i els 8 anys, i l'edat d'incorporació al voltant dels 20 anys. Un altre apartat està dedicat als protagonistes del procés: els mossos, susceptibles de ser cridats a files a no ser que quedessin exempts per raons mèdiques o familiars, o que paguessin una quantitat per lliurar-se'n; els polítics locals que organitzaven el reclutament; capellans i metges, que intervenien en els expedients quan un mosso al·legava alguna causa; el secretari, encarregat dels tràmits burocràtics; i el tallador, que comprovava l'alçada dels mossos (l'alçada mínima era de 1'596 metres).

El nom de quintes per reclutar soldats ve de quan un de cada cinc joves "era convidat" a entrar a files. El nom es va conservar, encara que no sempre es respectà aquesta proporció. L'estudi analitza un a un tots els passos del procés de reclutament de soldats, els expedients que es podien obrir per intentar lliurar-se del servei, quins eren els principals motius al·legats i com es podia un jove lliurar de prestar servei militar a canvi de diners, bé sigui amb la redempció (pagant una quantitat de diners) o amb la substitució (pagar a un altre jove que hi vagi en el teu lloc).

Un dels aspectes que fa especialment interessant l'estudi són les contínues referències a casos concrets que il·lustren cadascun dels apartats. Els joves de l'Argen-

tona de mitjans del segle XIX i llurs famílies desfilen per les seves pàgines. Apareixen tots ells a les llistes anyals de quintats recollides a l'annex, on també trobem altres quadres i documents. Les conclusions de l'autor són clares: el servei militar era un problema per les classes populars de l'Argentona decimonònica, ja que se'n lliurava qui més recursos econòmics tenia.

A part de l'esmentat annex, nombrosos quadres i reproduccions de documents apareixen al llarg del llibre per ratificar i aclarir allò que s'hi explica. I com a complement per aprofundir en el tema trobem al final de l'estudi una bibliografia especialment centrada en l'exèrcit espanyol del segle XIX.

■ PINART I PRADAL, Jordi

■ *Quintes 1860-1869. Una nova visió d'Argentona.*

■ Ajuntament d'Argentona

■ Argentona, 2007

■ 194 pàgines